

Πρόγραμμα Σταθερότητας και προσαρμογή

ΑΡΧΕΙΟ ΜΟΝΙΜΕΣ ΣΤΗΛΕΣ 17.01.2010

Το Πρόγραμμα Σταθερότητας που ανακοίνωσε η κυβέρνηση έχει τους σωστούς στόχους και περιλαμβάνει πολλές σωστές πρωτοβουλίες. Το πρόγραμμα ορθώς στοχεύει σε μία «εμπροσθοβαρή προσαρμογή», δηλ. η μέγιστη προσπάθεια δημοσιονομικής διόρθωσης καταβάλλεται άμεσα, με μείωση του ελλείμματος κατά 4 μονάδες του ΑΕΠ στο 8,7% του ΑΕΠ φέτος και σταδιακά στο 2,8% το 2012. Η επιλογή αυτή είναι οικονομικά σωστή διότι όσο καθυστερεί η προσαρμογή τόσο συσσωρεύεται ακριβοπληρωμένο χρέος και η προσαρμογή γίνεται πιο οδυνηρή. Είναι όμως και πολιτικά σωστή διότι οι δύσκολες αποφάσεις στις οποίες αναφέρθηκε ο κ. Trichet πρέπει να ληφθούν τώρα που είναι ακόμη νωπή η λαϊκή εντολή. Οπως όμως είχε πει παλιότερα ο Κωνσταντίνος Μητσοτάκης, «στην Ελλάδα έχουμε πρόβλημα implementation (υλοποίησης)».

Τρία είναι τα χαρακτηριστικά του προγράμματος που δημιουργούν αμφιβολίες για την τήρησή του: Πρώτον, βασίζεται κυρίως σε επιπλέον έσοδα που είναι αβέβαια, ιδιαίτερα σε περίοδο ύφεσης, και λιγότερο σε περικοπή δαπανών που είναι πολύ πιο σίγουρη. Δεύτερον, ο ρυθμός ανάπτυξης στον οποίο βασίζεται το πρόγραμμα είναι υπεραισιόδοξος (-0,3% το 2010 από -1,2% το 2009). Με το μαπαράζ των νέων φόρων, είναι απίθανο η κατανάλωση και οι επενδύσεις να ανακάμψουν από το 2009, που ήταν χρονιά «παχέων αγελάδων» σε σχέση με φέτος. Τρίτον, κάποια από τα μέτρα που προβλέπει το πρόγραμμα είναι στον αέρα. Για παράδειγμα, πώς θα επιτευχθεί η μείωση των επιχορηγήσεων στα ασφαλιστικά Ταμεία κατά 540 εκατ. ευρώ; Ποιες δαπάνες θα περικοπούν ώστε να μειωθούν αντίστοιχα οι επιχορηγήσεις; Θα καθιερωθεί συμμετοχή των ασθενών στα φάρμακα και στην ιατρική περίθαλψη, όπως συμβαίνει στις άλλες χώρες της Ε.Ε.; Θα μειωθούν άμεσα οι πρόωρες συντάξεις και τα «βαρέα και ανθυγιεινά» επαγγέλματα;

Κίνδυνο ως προς την υλοποίηση του προγράμματος αποτελεί και η πεποίθηση του ελληνικού πολιτικού συστήματος ότι αν δεν υπάρχει εκταμίευση δεν υπάρχει και δαπάνη. Έτσι κατέληξαν τα κρατικά νοσοκομεία να χρωστούν μεγάλα ποσά στους προμηθευτές τους και ο ΕΟΤ στα ξένα μέσα ενημέρωσης. Ο φόβος είναι ότι ακόμα και αν ο κ. Παπακωνσταντίνου παρακρατεί το 10% των κονδυλίων κάθε υπουργείου σαν «αποθεματικό», τα υπουργεία θα αναλαμβάνουν υποχρεώσεις προς τους υπαλλήλους, προμηθευτές τους κ.λπ. που θα πρέπει να πληρωθούν αργότερα. Γι' αυτό είναι απαραίτητη η συνεργασία όλων των υπουργείων για την απεργκλιτη υλοποίηση του προγράμματος και η αναγνώριση απ' όλους της σοβαρότητας της κρίσης που αντιμετωπίζει η ελληνική οικονομία.

Το πρόγραμμα περιλαμβάνει ένα εναλλακτικό σενάριο που προβλέπει βαθύτερη ύφεση το 2010 και βραδύτερη ανάκαμψη τα επόμενα χρόνια. Σε αυτό το σενάριο θα απαιτηθούν πρόσθετα μέτρα, τόσο από την πλευρά των δαπανών όσο και των εσόδων, ώστε να επιτευχθεί ο στόχος για το έλλειμμα που παραμένει αμετάβλητος σε σχέση με το βασικό σενάριο. Οσον αφορά τα έσοδα, τα πρόσθετα μέτρα αφορούν την αύξηση του ΦΠΑ και του ειδικού φόρου κατανάλωσης στα καύσιμα. Ομως η αύξηση του φόρου στα καύσιμα θα έπρεπε να περιλαμβάνεται στο βασικό σενάριο του ΠΣΑ,

και όχι να κρατείται σαν ρεζέρβα στο εναλλακτικό, για πολλούς λόγους: Πρώτον, είναι η πιο σίγουρη πηγή εσόδων (θυμηθείτε «το πενηντάριο στη βενζίνη» του Στέφανου Μάνου, το 1992). Δεύτερον, ο φόρος θα πρέπει ούτως ή άλλως να αναπροσαρμοστεί γιατί είναι ιδιαίτερα χαμηλός σε σχέση με τις άλλες χώρες της Ε.Ε. Τρίτον, όπως σωστά αναγνωρίζει ο κ. Παπακωνσταντίνου, θα πρέπει να φορολογείται η χρήση, και όχι η κτήση, του αυτοκινήτου διότι η χρήση είναι εκείνη που εμποδίζει την «πράσινη ανάπτυξη». Η κυβέρνηση όμως κάνει ακριβώς το αντίθετο καθώς επιβάλλει υψηλά τέλη κυκλοφορίας και χαμηλή φορολογία καυσίμων. Προς τη σωστή κατεύθυνση είναι οι πρωτοβουλίες που έχουν σαν στόχο τη βελτίωση της διαχείρισης των δημόσιων οικονομικών και της αξιοπιστίας των στατιστικών στοιχείων. Η ανεξαρτησία της Στατιστικής Υπηρεσίας, η κατάρτιση προϋπολογισμού προγραμμάτων, η αξιολόγηση των δαπανών από μηδενική βάση, οι τριετείς προϋπολογισμοί, και η εισαγωγή Management Information System για την παρακολούθηση της εκτέλεσης προϋπολογισμού σε πραγματικό χρόνο, είναι απαραίτητες αλλαγές για την ανάκτηση της αξιοπιστίας. Όμως η υλοποίηση αυτών των μέτρων θα πάρει χρόνο. Στο μεταξύ, είναι απαραίτητο να τηρηθεί η δέσμευση της κυβέρνησης ότι θα ληφθούν πρόσθετα μέτρα σε περίπτωση υστέρησης των εσόδων ώστε να τηρηθεί το χρονοδιάγραμμα της δημοσιονομικής προσαρμογής και να πεισθούν οι αγορές ότι πράγματι θα αντιστραφεί η εκρηκτική πορεία του δημοσίου χρέους.

* Η κ. Μιράντα Ξαφά είναι σύμβουλος επενδύσεων στην IJ Partners.